

NASIONALE SENIOR CERTIFIKAAT-EKSAMEN
NOVEMBER 2023

GESKIEDENIS: VRAESTEL I

NASIENRIGLYNE

Tyd: 2 uur

100 punte

Hierdie nasienriglyne word voorberei vir gebruik deur eksaminatore en sub-eksaminatore, wat almal 'n standaardiseringsvergadering moet bywoon om te verseker dat die riglyne konsekwent geïnterpreteer en toegepas word in die nasien van kandidate se skrifte.

Die IEB sal geen besprekings of korrespondensie oor enige nasienriglyne voer nie. Daar word erken dat daar verskillende sienings oor sommige sake van klem of detail in die riglyne kan wees. Dit word ook erken dat, sonder die voordeel van bywoning van 'n standaardiseringsvergadering, daar verskillende interpretasies van die toepassing van die nasienriglyne kan wees.

AFDELING A BEREDENEERDE OPSTEL

Beantwoord **EEN** vraag uit hierdie afdeling.

Skryf 'n beredeneerde opstel wat bewys lewer van ontleding, interpretasie, verduideliking en argumentering. Dit moet ongeveer 800 tot 900 woorde lank wees.

VRAAG 1

"'n Verdeelde Duitsland was 'n bydraende faktor tot Koue Oorlog-spanning."

Bespreek die geldigheid van hierdie stelling met verwysing na gebeure in Berlyn vanaf 1945 tot 1961.

Konteks:

- Jalta-konferensie, Februarie 1945
 - Ooreenkoms oor verdeling van Duitsland – gebiede van besetting aan die einde van die oorlog wat deur geallieerdes geadministreer moet word
- Potsdam-konferensie, Augustus 1945
 - Onenigheid oor die toekoms van Duitsland, maar steeds in sones van besetting verdeel
 - Berlyn is op soortgelyke wyse in sones van besetting verdeel
 - Kom ooreen oor samewerking m.b.t. Duitsland
 - Stalin eis vergoeding vir die USSR – Truman en Attlee verskil, aangesien hulle 'n toekomstige Duitsland wil vermy wat vyandig en bitter sou wees
 - Stalin het oostelike dele van Duitsland geannekseer – toegewys aan 'n herskepte Pole
- Churchill se "Fulton-toespraak", Maart 1946 vestig 'n "ystergordyn", waarsku teen Sowjet-oorheersing in Europa – *lei tot verhoogde spanning*
- VSA bedreig ooreenkomste wat by konferensies gemaak is
 - *"dollar-diplomasie"* ondermyn die Sowjet-invloedsfeer, d.w.s. Truman-leerstelling
 - Churchill se Fulton-toespraak – *"streep in die sand"* tussen Westerse Geallieerdes en die Sowjetunie

Inhoud:

- Die bekendstelling van verskillende politieke en ekonomiese stelsels in die verskillende besettingsones – *vorm die basis van spanning*
 - Sowjet-sone: Marxistiese stelsel ingestel deur genasionaliseerde industrieë en kollektiewe plase – Stalin gaan voort met herstelwerk in oostelike sones – nywerhede gesloop en na USSR gestuur; Duitse ingenieurs en tegnici ontvoer
 - Westelike Sones: politieke partye aangemoedig, en demokratiese verkiesings ingestel met die implementering van die Europese Herstelprogram, ekonomie herleef
 - aangehelp deur vrye-ondernemingstelsel – *bekendstelling van 'n nuwe geld-eenheid in 1948 – maak Stalin kwaad en lei tot verdere spanning deur "ekonomiese oorlogvoering"* – Sowjet-geldeenhede verloor waarde
- Junie 1948 – Stalin sluit alle landroetes na die Westelike Sones van Berlyn – pad, spoor en kanaal
 - "Berlynse blokkade" sny miljoene mense van voorrade en voedsel af wat van die Westelike sones benodig word – *verhoog spanning tussen USSR en Weste*
 - Stalin stuur ruim rantsoene aan Wes-Berlynse om hulle aan te moedig om Sowjet-beheer te aanvaar
 - VSA en Weste se verskillende opsies ten opsigte van Berlyn
 - Onttrek – "verlies" sou 'n verleentheid vir die Weste wees

- Diplomatie – sou te lank neem en Wes-Berlyners sou honger ly
- Dring deur na Wes-Berlyn – sou tot nuwe oorlog lei, maar tussen VSA en USSR
- Weste besluit op 'n lugbrug – voorsien Berlyn deur gevestigde lugkorridors
- Wes-Berlyn voorsien van voedsel, brandstof, boumateriaal en mediese voorrade vanaf Junie 1948 – Mei 1949 – krisis eindig eers wanneer Stalin die landroetes heropen – *Berlyn word 'n belangrike simbool van spanning in die Koue Oorlog*
- Sowjet-aggressie lei tot die vorming van die Noord-Atlantiese Verdragsorganisasie (NAVO) in April 1949 deur die VSA en ander Westerse state in Europa – om Westerse militêre reaksie op potensiele toekomstige Sowjet-aggressie te verhoog – *lei tot toenemende spanning namate Stalin die Weste as 'n groeiende bedreiging beskou – Sowjet-aksies beperk deur Amerikaanse kernontwikkeling en -tegnologie*
 - *Wes-Duitsland (FRG) is nie 'n lid tot 1955 nie*
- Duitsland amptelik in twee soewereine state verdeel:
 - Westelike Sones vorm die Federale Republiek van Duitsland in Mei 1949
 - Sowjetsone word in Oktober 1949 die Duitse Demokratiese Republiek
 - Bondgenote slaag nie daarin om Duitsland *verenig te hou* nie – *lei tot voortdurende spanning in die gebied vir 40 jaar.*
- 1958 Sowjet-leier Chroesjtsjof eis dat die Weste Berlyn aan Oos-Duitsland (DDR) oorhandig – Weste ignoreer eise – Chroesjtsjof en Amerikaanse president Eisenhower vergader in Mei 1960 in Parys om die toekoms van Berlyn te bespreek, maar Amerikaanse spioenasievliegtuig oor USSR word tydens verkenningsvlug afgeskiet – *voorval lei tot verhoogde spanning tussen Weste en USSR*
- Teen 1961 het baie Oos-Duitsers na die Weste toe gevlug – gewoonlik jong en bekwame mense – USSR en Oos-Duitse regering is verleë oor die vlug van mense uit die beweerde "sosialistiese utopie"
 - In Augustus 1961, met Sowjet-ondersteuning, begin Oos-Duitsers 'n muur om Wes-Berlyn bou, wat dit met seekligte, doringdraad en masjiengeweerwagtoringe toegerus is – *lei tot permanente spanning in Berlyn en Duitse state* – vlugteling na die Weste duur voort tot in die 1980's
 - Permanente verdeling van Berlyn duur tot 1989

OF

VRAAG 2

"Swart Bewussyn het 'n sentrale rol in die gebeure van 1976 gespeel."

Bespreek die geldigheid van hierdie stelling met verwysing na die faktore wat tot die Soweto-opstand gelei het.

Konteks:

- Teen die laat 1960's was die apartheidstaat effektief in die uitskakeling van opposisie – voortgesette toepassing van apartheidsveiligheidsmaatreëls deur die medewerking van wetstoepassing en regstelsel
- Na die Rivonia-verhoor is weerstandsluiers gevange geneem, en ANC en PAC gaan ondergronds – stigting van MK en Poqo om gewapende stryd te voer
- Toenemende veroordeling van Suid-Afrika internasionaal
- Amerikaanse burgerregte- en Swartmagbewegings inspireer nuwe generasie swart Suid-Afrikaners

Inhoud:

- Ontwikkeling van die Swartbewussynsbeweging in die laat 1960's
 - Idees geformuleer deur Steve Biko – beïnvloed deur Fanon/Du Bois/Malcolm X
 - Biko ontwikkel 'n ideologie vir fisieke en sielkundige bevryding van swart Suid-Afrikaners – bevordering van selfstandigheid en swart trots – fokus op swart leiers wat swart bevryding lei – wit liberale uitgesluit – beïnvloed studente by universiteite wat deur die Nasionale Party vir swart studente gestig is of die gesegregeerde universiteite wat tydens apartheid vir swart, bruin en Indiër studente gestig is (handboeke verwys na "bos-universiteite") – ontwikkel bande met leerders – *verspreiding van idees aan die jeug*
 - kandidate kan na ander Swartbewussynsbeweging-leiers verwys, bv. Barney Pityana, Mamphela Ramphele, Maphetla Mohapi
- Suid-Afrikaanse Studentebeweging (SASB) in 1972 gestig, lei tot die stigting van Verteenwoordigende Studenterade (SR'e), veral in Soweto.
 - Suid-Afrikaanse Studente-organisasie (SASO – gestig in 1969) stig Black People's Convention (BPC) in 1972 as 'n sambreelorganisasie
 - *Groei van leerderaktiwisme in swart townships – nie meer tevrede met die impak van apartheid nie*
- Ongelykheid van Bantoe Onderwysstelsel
 - Apartheidstaat gaan voort om ongelyk aan onderwys te bestee – swart skole word onderbefonds – gebrek aan voldoende swartonderwysersopleiding – voortgesette gebrek aan hulpbronne en handboeke – beperkte kurrikulum – massiewe oorbevolking in township-skole
 - *Verhoogde ontevredenheid onder swart jeug – langtermynvooruitsigte belemmer deur onderwysongelykheid – verhoogde eise vir verandering*
- Groei van vakbondbeweging in die vroeë 1970's lei tot BPC-gebonde Black Allied Workers' Union (BAWU) in 1973 – lei ook tot die stigting van selfhelpskemas soos koöperasies, geletterdhedskemas en kulturele forums – regsadvies ook aangebied
 - groei van werkersmilitantheid in die vroeë 1970's lei tot verhoogde weerstand, bv. Durbanse hawewerkerstaking in 1973
 - voetsoolvlakgroei van militantheid regoor swart townships in Suid-Afrika – *lei tot groei van weerstand ná "Stil 60's"*
- Groeiende ontevredenheid met die voortgesette impak van apartheidswette en wit ekonomiese mag op swart Suid-Afrikaners (LW: in konteks van ekonomiese afswaai aan die begin van 1970's – toename in werkloosheid, lewenskoste)
 - Gebrek aan voldoende behuising en werkloosheid het negatiewe impak op swart gemeenskappe
 - Paswette en instromingsbeheer beïnvloed toegang tot werksgeleenthede
 - *Verhoogde oproepe vir verandering van binne swart gemeenskappe*
- Voortgesette Afrika-onafhanklikheidsbewegings inspireer steeds weerstand teen die Apartheidstaat
 - Fokus in die middel-1970's op Portugese onttrekking aan burgerlike konflikte teen plaaslike bevrydingsbeweging lei tot onafhanklikheid van Angola en Mosambiek – sigbare en resente voorbeeld van wit koloniale mag wat verslaan word – *inspireer hunkering na verandering en motiveer weerstand*
- In 1974 keur die Onderwysdepartement die *Afrikaansmedium-verordening* goed wat Afrikaans as onderrigmedium in swart skole skep – verdere opdrag vir uitbreiding van dekreet – wrok groei gedurende 1975/1976
 - Op 30 April 1976 begin Orlando-Wes Junior Skool staak en kom in opstand teen implementering van Afrikaans – ontevredenheid versprei – vergadering vir 13 Junie geskeduleer

- Soweto Studenteraad beplan protesoptog van skole in Soweto vir 16 Junie – opmars deur onderwysers gesteun en deur BCM goedgekeur – *studente eis opskorting van Afrikaans implementering*

OF

VRAAG 3

"Ontwikkelende nasies word gedwing om van die Westerse kapitalistiese organisasies afhanklik te wees."

Bespreek die geldigheid van hierdie stelling met verwysing na die voortgesette oorheersing van die Wêreldbank, IMF en WHO op die globale ekonomie tot in die 21ste eeu.

Konteks:

- 1944 Geallieerde leiers vergader by Bretton Woods in die VSA om toekomstige wêreld ekonomie te bespreek
- Bespreking oor maniere om die vernietiging van die Tweede Wêreldoorlog te oorkom – fokus op "vryhandel" om ekonomiese stabiliteit, vrede en voorspoed te verseker – begeerte om Europese markte te hervestig
- Lei tot die skepping van Wêreldbank (WB), Internasionale Monetêre Fonds (IMF) en Algemene Ooreenkoms oor Handel en Tariewe (GATT), later WHO
 - *Lei tot die vestiging van 'n nuwe wêreldorde wat deur die VSA en die Weste oorheers word* – skepping van 'n globale ekonomie in die 20ste eeu – verhaas deur die ineenstorting van kommunisme in 1989

Inhoud:

- Wêreldbank, gestig in 1944
 - Gestig as Internasionale Bank vir Heropbou en Ontwikkeling om te help met die heropbou van Europa – word nou deur die VSA oorheers
 - Gefinansier deur meer as 180 lidlande om ontwikkelings in ontwikkelende lande te finansier
 - Projekte soos damkonstruksie, kragentrales en ander infrastruktuur-ontwikkelings met laerente-lenings befonds
 - Tenders gewoonlik beheer en toegeken aan voorkeur Westerse maatskappye ten koste van plaaslike maatskappye – *werksomstandighede nie gewoonlik onderhewig aan nasionale wette nie*
- IMF, gestig in 1944
 - Poog om internasionale finansiële aktiwiteite te reguleer – veral betalings-balansprobleme, maar deur Amerikaanse dollar gerugsteun
 - Hou wisselkoerse tussen geldeenhede dop om stabiliteit te verseker
 - Stel lenings beskikbaar aan lande met opgehoopte skuld (spesifiek ontwikkelende lande) wat strukturele aanpassingsprogramme (SAP's) in werking gestel het:
 - Dwing regerings om staatsbesteding te besnoei – burgers het nie toegang tot mediese sorg, onderwys of welsyn nie – *verhoog afhanklikheid van private instellings wat deur Weste befonds word*
 - Verminder die aantal staatsdienswerkers – lei tot verhoogde werkloosheid – *verhoog afhanklikheid van Westerse hulp*
 - Privatiseer staatsondernemings – tenders aan Westerse korporasies aangebied – *verlies van ekonomiese beheer aan buitelandse maatskappye*

- Verhoog uitvoerproduksie – ontwikkelende lande gedwing om produkte teen laer pryse aan voorkeur Westerse maatskappye te verkoop – *verlies aan selfstandigheid en ekonomiese beheer*
 - Bestuur bepaal deur SAP's onder die dekmantel van "goeie regering" of "demokratisering" – *lei tot opkoms van Westers-gesteunde kandidate*
- Ontwikkelende nasies wanbetaling op lenings – *nasionale begrotings gedwing om tesouriefondse na rente te herlei – rente op lenings neem gewoonlik geleidelik toe – dra by tot "Derdewêreldskuld"*
- Wêreldhandelsorganisasie vervang in 1995 die Algemene Ooreenkoms oor Handel en Tariewe (GATT) wat in 1947 ingestel is
 - Beoog om vryhandel tussen lande te bevorder deur handelsbeperkings op landbou, minerale en vervaardigde produkte te verminder
 - Bevorder vryheid in bankwese en telekommunikasie – *lei tot vooroordeel in nuwe verslagdoening*
 - Lidlande moet by WHO-beslissings hou – *nasionale wetgewing moet gewysig word as dit met WHO-beleide bots*
 - WHO deur G8 oorheers – vernaamste geïndustrialiseerde nasies in die wêreld – uitgebrei om G20 in te sluit om "suidelike" ekonomieë van sterker ontwikkelende lande in te sluit
 - *Kritiek op die WHO, aangesien dit multinasionale maatskappye mag oor soewereine regerings gee – WHO stel handelsbelange voorop ten koste van werkers, verbruikers en ontwikkelende nasies*
 - *Vryhandel het 'n impak op ontwikkelende lande deur tariewe wat multinasionale korporasies beskerm deur uitvoerbelasting te verlaag*

AFDELING B

Beantwoord **EEN** vraag van hierdie afdeling.

Die uitgebreide skryfwerk moet ongeveer 350 tot 400 woorde lank wees. Jy moet jou eie kennis gebruik en jy kan ook na die stimulus verwys om die vrae te beantwoord. (Jy hoef nie 'n woordtelling in te sluit nie.)

VRAAG 4

Verduidelik die oorsake en gevolge van die skeuring tussen China en die Sowjetunie tussen 1949 en 1973 deur die volgende vrae te beantwoord:

- (a) Wat was die aard van die verhouding tussen China en die Sowjetunie in die 1950's?**
- (b) Hoe het voorsitter Mao en premier Chroesjtsjof die verhouding tussen China en die Sowjetunie verander?**
- (c) Wat was die impak van die Sino-Sowjet-breuk teen 1973 op die Koue Oorlog?**

- 1949 – Chinese Kommunistiese Party (CKP) verslaan die Nasionaliste onder Tsjiang Kai-sjek – stigting van die Volksrepubliek van China (VRC) in Oktober 1949
 - *Stalin ondersteun die VRC – beskou USSR as dominante vennoot*
 - Vriendskapsverdrag in 1950 onderteken toe Mao Moskou besoek – in lyn met die gemeenskaplike vyand van die VSA/die Weste
 - USSR stuur hulp en toerusting na die VRC
 - Stalin eis dat die VRC se gewapende magte tot Sowjet se beskikking moet wees
- Mao begin met die stigting van 'n Marxistiese staat
 - skepping van 'n eenpartystelsel – *VRC ideologies soortgelyk aan USSR in die laat 1940's – maar Mao begin meer fokus op transformasie in landelike gebiede – anders as Marxisme-Leninisme wat op stedelike werkers gefokus het*
 - bewyse van meningsverskille vanaf middel 1950's
 - modernisering van die industrie deur vyfjaarplanne – *Sowjet tegnici/ingenieurs na China gestuur om met infrastruktuurprojekte te help*
- Chroesjtsjof vervang Stalin in 1953 – begin proses van "destalinisering" en vestig "vreedsame naasbestaan" met die Weste – *Mao krities oor Sowjet "revisionisme" – sien dat die USSR wegbeweeg van beginsels van Lenin*
- USSR en VRC toenemend krities oor mekaar, ideologies en polities
 - Onopgeloste territoriale geskille langs die Sowjet- en Chinese grense – *dui op toenemende diplomatieke verdeeldheid*
 - Mao beskou Sowjet-hulp as onvoldoende in vergelyking met nie-kommunistiese lande
 - USSR minagtend van Mao se "Groot sprong vorentoe" – *ideologiese verskuiwings is duidelik*
 - USSR weier om VRC van kerntegnologie/-wapens te voorsien
 - Sowjette en Chinese ding mee om invloed in die nuwe onafhanklike state in Afrika en Asië – *Oosbloklande ook verdeeld oor steun vir USSR en VRC*
 - Mao stel C persoonlik in die verleentheid met beelde van Sowjet-leier wat met watervlerkies swem – *verhoog wedersydse antipatie van leiers – lei tot toenemend persoonlike wedywering.*
- Toenemende verdeeldheid in die 1960's:
 - 1960 – USSR onttrek raadgewers en skort alle hulp op
 - *Vermeerder bystand aan Derde Wêreld*
 - *gekenmerk deur grenskonflik en wedywering in Derde Wêreld*
 - *USSR steun Indië en VRC steun Pakistan in streekkonflik*

- 1962 – Mao krities oor Chroesjtsjof en sy hantering van die Kubaanse missielkrisis
 - Teen die middel van die 1960's is *Sino-Sowjet-breuk* duidelik
- Verbeterde betrekkinge met die VSA in die laat 1960's:
 - VRC se houding teenoor die VSA verander
 - VSA nie meer 'n bedreiging in Suidoos-Asië nie as gevolg van mislukking in Viëtnam
 - Einde van "Kulturele Revolusie" in die VRC verander houding teenoor die VSA weens die suiwering van CKP (Chinese Kommunistiese Party)
 - VSA beskou VRC as 'n manier om kommunistiese samewerking te ondermyn
 - 1971 Amerikaanse tafeltennisspan besoek VRC
 - VSA onttrek teenstand teen VRC se lidmaatskap van die Verenigde Nasies – VRC neem plek in by Veiligheidsraad
 - 1972 Nixon besoek China – tydperk van *détente*

OF

VRAAG 5

Verduidelik PW Botha se "Totale Strategie" en hoe sy onderdrukkende maatreëls Suid-Afrika in die middel-1980's beïnvloed het deur die vrae hieronder te beantwoord:

- (a) Wat het gelei tot die ontwikkeling van "Totale Strategie" deur PW Botha?**
 - (b) Hoe het "Totale Strategie" gepoog om die Apartheidstaat te versterk deur onderdrukkende maatreëls?**
 - (c) Hoe het "Totale Strategie" en sy onderdrukkende maatreëls Suid-Afrika in die middel-1980's beïnvloed?**
- Teen 1980's – apartheidsregering staan toenemende opposisie in die gesig:
 - Meer interne weerstand in reaksie op Botha se "hervormings" – die wettiging van vakbonde in die laat 1970's lei tot 'n hernieuwe weerstand
 - Totstandkoming van United Democratic Front (UDF) in 1983 organiseer weerstand teenoor massa-/landwye aksies
 - Oproepe van ANC in ballingskap om townships "onregeerbaar" te maak
 - "Frontlinie"-state ondersteun ANC in ballingskap – laat MK en Poqo toe om van buite Suid-Afrika se grense te opereer – *toenemend uitgesproke op 'n internasionale vlak oor Suid-Afrika en beleid van apartheid*
 - Botha se regime as 'n militêre bedreiging beskou. "Totale Aanslag" van binne en buite Suid-Afrika – ontwikkel 'n militêre strategie as teenvoeter teen "Totale Strategie", grootskaalse optrede om weerstand op enige moontlike manier te bekamp: militêr/ekonomies/psigologies/polities
 - Toename in die grootte van gewapende magte
 - Nasionale diensplig in 1972 van nege maande tot een jaar verleng
 - Nasionale diensplig in 1977 van een tot twee jaar verleng – 720 dae bykomende diens tydens noodtoestande
 - Teen 1981 beskik SAW oor 250 000 lede, met verdere 250 000 as reserwe
 - 200 000 leerders word op kampe gestuur om toekomstige geslagte te indoktrineer
 - Skepping van wapenindustrie
 - Wapenverbod noep apartheidsregering om eie wapenvervaardigingsektor op die been te bring – dikwels gebou met onderdele voorsien deur lande wat die wapenverbod verbreek het
 - Militêre besteding neem in 1981 van R700 miljoen tot R3000 miljoen toe – *ontwikkeling van wapens om teen weerstandsbewegings te gebruik*

- Instelling van Staatsveiligheidsraad
 - Gestig in 1982 met weermaggeneraal en polisiehoofde – *groter invloed op Botha-kabinet en besluite wat geneem word*
 - Ondersteun deur 'n stelsel van plaaslike gesamentlikebestuursentrums wat deur plaaslike polisiehoofde bestuur word – *verhoogde militarisering van die Suid-Afrikaanse Staat*
- Apartheidsregering loods ook propagandaveldtog teen buurlande en poog om siening van Suid-Afrika internasionaal te beïnvloed deur die Ministerie van Inligting wat oorsese pers infiltreer
- Buro vir Staatsveiligheid (BOSS) loods geheime operasies in frontliniestate om weerstandsleiers te vermoor en MK-basisse te vernietig – *lei tot toename in gewapendestryd-aktiwiteite om veiligheidsmaatreëls teen te werk*
- SAW ondersteun ook guerrillagroepes in burgerlike konflikte in Afrika, dit wil sê ondersteuning van UNITA en RENAMO, en SAW bombardering van frontliniestate
- *Interne weerstand neem toe in Suid-Afrika – militêre polisie en SAW-troepe word na townships gestuur wat lei tot geweld, brutalisering van plaaslike swart bevolking en intimidasie:*
 - *Witwatersrand-opstande, 1983*
 - *Uitenhage, 1985*
- *Apartheidsregering verskerp veiligheidsmaatreëls – afdwing van Totale Strategie tydens noodtoestande 1985/1986*
- *Onwettige teregstellings deur die regering is algemeen*
 - Die fokus hiervan is op dié wat ter dood veroordeel en tereggestel is nadat hulle voor die hof gebring is.
 - Tussen 1961 en 1989 is ongeveer 134 politieke gevangenes deur die apartheidsregering in Pretoria Sentraal-gevangenis tereggestel.
- *'n Beëindig-diensplig-veldtog deur wit dienspligtiges word geloods om by apartheidsregering aan te dring om maatreëls te herroep en lei protes teen dienspligmaatreëls – ondersteun deur NUSAS – oproepe van 'Troepe uit die townships' deur UDF*
- *Politieke organisasies en leiers in 1980's verbied*
- *Botha se optrede lei tot groter internasionale veroordeling – vorm die basis vir disinvestering en sanksies in die middel-1980's*

OF

VRAAG 6

Verduidelik Gorbatsjof se "hervormingsbeleid" van Glasnost en hoe dit die Sowjetunie in 1989 beïnvloed het deur die volgende vrae te beantwoord:

- (a) **Wat was Glasnost en wat het daartoe gelei dat Gorbatsjof dit in die middel-1980's in die Sowjetunie geïmplementeer het?**
 - (b) **Hoe het Glasnost die Sowjetunie probeer 'hervorm'?**
 - (c) **Wat was die impak van Glasnost op die Sowjetunie teen 1989?**
- Teen die laat 1970's in die USSR:
 - Leierskapkrisis – leiers as oud en uit voeling beskou
 - Andropof en Tsjernenko sterf in die amp
 - Bevelsekonomie stort in duie onder wanadministrasie/waninligting
 - kan nie teen Westerse kapitalisme meeding nie – impak van alkoholisme en gebrek aan aansporing

- tekorte aan verbruikersgoedere
- onvoldoende behuising
- swak openbare gesondheidsorg
- Wapenwedloop dreineer Sowjet-ekonomie
 - druk om met die VSA te kompeteer – wapentuig minder gesofistikeerd en swak onderhou
 - Sowjet-hulpbronne gedreineer
- Oorlog in Afghanistan – baie duur
 - baie ongevalle
 - lae moraal onder troepe – ongewild onder burgerlikes
- Gorbatsjof kom in 1985 aan bewind
 - Besit energie en dryfkrag
 - Identifiseer 'n behoefte om die ekonomie te laat herleef en die politieke landskap te herstruktureer om die voortbestaan van kommunisme in die USSR te verseker – maak staat op die uitken van probleme binne die USSR
- Glasnost hervormingsbeleide ingestel
 - "openheid"
 - *vryheid van spraak en uitdrukking toegelaat.*
 - kommunistiese beheer van letterkunde, pers, kuns, teater word verslap
 - regering beheer steeds die pers, maar koerante en tydskrifte kan openlik berig – *Sowjet-staat bevraagteken, kritiek neem toe – toegang tot Westerse pers verdiep bedenkinge oor kommunistiese beheer*
 - oormatige besteding van Stalin-era en ander gebeure word blootgelê met die opening van argiewe – *ideologiese vrae oor kommunisme geopper*
 - politieke andersdenkendes en teenstanders van die Sowjet-staat vrygelaat
 - *toenemende kritiek op die staat*
 - bevorder groei van opposisiepolitiek.
 - Nasionaliste in Sowjetrepublieke agiteer teen Sowjet-"besetting"
 - aangemoedig deur Pole en "Solidariteit" (1980)
 - onderdrukte nasionale identiteit met meer oop dialoog oorkom
 - *verkiesings sien die opkoms van "pro-onafhanklikheid"-kandidate*
 - Opkoms van nasionalisme in Baltiese republieke
 - teen-Sowjet houding
 - "Menseketting oor die Baltiese lande heen" (1989)
 - onafhanklikheid verklaar in Maart 1990 – *begin van Sowjet-staat se verbrokkeling*
 - Besnoeiing van militêre besteding en kernprogram
 - Weste aangemoedig om die Sowjet-staat uit te daag
 - verloor Oos-Europese oorheersing deur die beëindiging van die Brezjnef-leerstelling
 - opkoms van teen-Sowjet sentiment
 - verlies van beheer oor Oosblok – Kommuniste regoor die Oosblok uitgedaag
 - *lei tot ineenstorting van Oosblok kommunistiese regerings in die laat 1980's*
 - *Toenemende verlies aan beheer deur Kommunistiese Party*
 - verkiesings in Oos-Europa ondermyn Sowjet-invloedsfeer
 - Berlynse muur val in November 1989

Totaal: 100 punte